Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile Röportajlar Serisi-VII

KİTAPLARDA BULABİLDİKLERİMİZ ANCAK BİLDİKLERİMİZDİR

İHSAN FAZLIOĞLU OKUMALARI

Önsöz Yerine,

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nun ***"bilgi kendine kayıtsız kalan kişileri ve toplumları affetmez"*** nasihatini dikkate alarak, bilgiye ve bilginlerimize kayıtsız kalmama adına fazlioglu.blogspot.com adresinde samimi bir çalışma başlatılmıştır. Bu platform üzerinden Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu'nun vermiş olduğu konferanslar, seminerler, dersler, katıldığı radyo ve TV programları, gazete ve dergilerdeki röportajları ve yazıları ile hocamız hakkında basına yansıyan diğer konular hakkında bilgi paylaşımı ve değerlendirmelere yer verilmesi amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda, Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu hocamızın Sayın **Rüştü Atmaca** tarafından yöneltilen sorulara vermiş olduğu yanıtlardan oluşan ve **Genç Kalem** dergisinde yayımlanan ***"Kitaplarda bulabildiklerimiz, ancak bildiklerimizdir!"*** başlıklı röportajını istifadenize sunuyorum. *Genç Kalem* dergisi ve Sayın *Rüştü Atmaca'ya* katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Kendisine yöneltilen sorulara yanıt veren Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu, gelenek ve gelenekçilik hakkında aşağıdaki gibi çarpıcı ifadelere yer vermiştir: *Pek çok yazımda eski ile yeni, kadîm ile cedîd çatalının usûleynin süreklilik kavramı ile aşılabileceğini dile getirdim. Bir süreç içindeyiz ve bu süreç bir örüntüdür; kendini daim örmektedir. Bu nedenle geleneği, **"gelene-ek"** olarak görüyorum; **"Kadîm, takaddüm edendir yani öne adım atandır"** diyorum. Bu bakış açısını yakalarsak, eskinin ancak yeni yapılanlarla muhafaza edile bileceğini görebiliriz. Tam da burada yakın zamanda duyduğum Abdulvâhid el-Vekîl'e ait bir cümleyi tekrar edeyim: **"Gelenek, ölmüşlerin yaşayan ruhudur; gelenekçilik ise yaşayanların ölmüş ruhu…"***

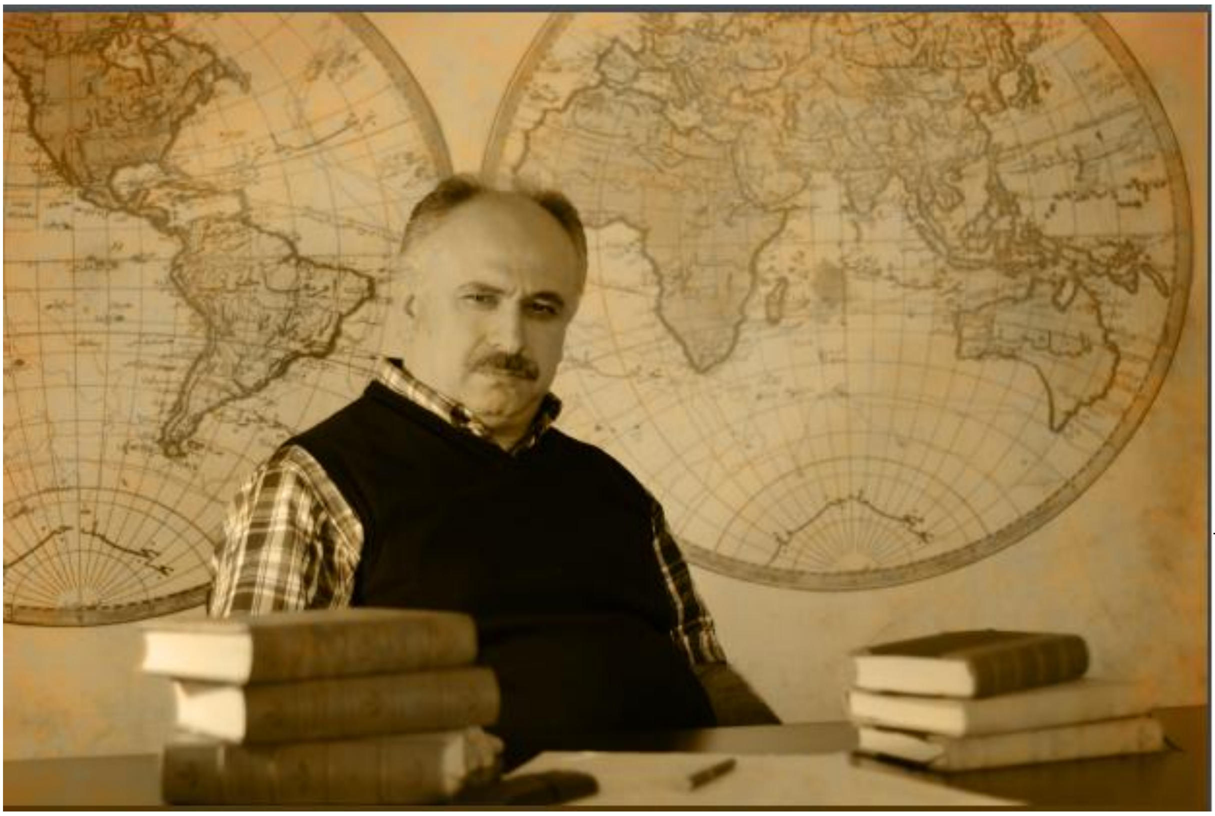
Bu değerli röportajın yararlı olmasını diler, hocamıza dair elinizde bulunan benzeri dokümanları tarafımızla paylaşmanızı rica ederim.

Muhammet NEGİZ

mnergiz@live.com

28.06.2018

PROF. DR. İHSAN FAZLIOĞLU İLE RÖPORTAJLAR SERİSİ VII-KİTAPLARDA BULABİLDİKLERİMİZ ANCAK BİLDİKLERİMİZDİR[1]

Günümüzde hemen herkesin gelişigüzel kullanarak birbirine entelektüel şiddet uyguladığı, dolayısıyla taliblilerinin bile zihinlerinin iğdiş edildiğini gördüğümüz hikmet kavramı ile başlamak istiyorum? Hikmet nedir?

Derin ve zor bir başlangıç yaptık… Çünkü "-nedir?"li sorular sabit bir içerik talep ederler ki o içeriğe işaret ederek 'ne-lik'i belirleyebilelim. Ayrıca sözcükler hem tarihsel süreçte dikey hem de farklı alanlarda yatay kullanımları nedeniyle çok değişik anlamlara sahip olabilirler. Bu nedenle sözcüklerin, özellikle terim anlamı kazanmışlarının neş'et, tekvîn, tahdîd, intişâr ve istikrâr süreçlerini iyice belirlemeden anlamlarını yani içerdikleri kasıtları, denmek istenilenleri tayin etmek oldukça zordur.

[1] Atmaca, R. (2015). Kitaplarda bulabildiklerimiz, ancak bildiklerimizdir! Genç Kalem Dergisi, 16-21.

Daha önce yayımladığım ***"Batı'nın Hikmeti Doğu'nun Rasyonalitesi"*** adlı yazımda klasik kaynaklarda "hikmet" sözcüğüne ilişkin zikredilen onu aşkın anlam öbeğini tespit etmiştim. Bu tespitler ışığında **Seyyid Şerîf**'in ifadesiyle hikmeti şöyle çerçevelemiştim: ***İlâhî düzlemde mutlak, beşerî düzlemde mukayyet olmak şartıyla, îcâd, ilim ve amel kavramlarına ve aralarındaki ilişkilere nispetle tanımlanan bir kavram…***

Kısaca, bir işâret olarak hikmet sözcüğünün mefhumunu delâlet ettiği muşârun ileyhe göre belirlemek gerekir. Şöyle diyebiliriz: Mefhum ile düşünülmeyen yerde gürültü vardır çünkü lafzî düşünme muhatapları arasında yalnızca şiddet üretir.

Yazı, kitap ve hikmet sözcükleri arasında nasıl bir ilişki ve etkileşim vardır?

Elbette karşılıklı… Belki bazen olumsuz. En azından tarihî süreçte bu üç sözcük hakkında çok farklı şeyler söylenmiştir. **Platon**'un anlatımıyla **Firavun**, yazıyı icat ettiği düşünülen Tanrı **Thoth**'a bu icadın, hikmeti ehil olmayan ellere düşürebileceği ikazında bulunmuş ve bu ikaz hem Yunan hem de İslâm kültüründe yankı bulmuştur.

Kanaatimce bu ikaz değerini kitabı icat eden İslâm medeniyetinde kaybetmiştir. İslâm medeniyeti yalnızca kitabı icat etmekle kalmamış kendi kültürü yanında tüm antik kültürü de kitaplaştırmıştır. Yazı, sözü hem yatay hem de dikey gaibe aktarmanın yoludur; kitap, bir araya toplamanın ve kalıcı kılmanın…

İnsanlığın dış-hâfızasının inşâsında yazı ve kitabın önemi büyüktür; bu hâlihazırda da devam etmektedir; edecektir de… Anlamın yazı ile zapt, kayıt ve temsil edilmesi ve aktarımı tarihi başlatan bir hâdisedir. Yani maddenin oluşturduğu tabiat ile büyük oranda yazının oluşturduğu hayat… İlk bakışta yazılı metin iki boyutludur; çünkü anlam orada erimiştir; hapsolmuştur. İşte yazılı metin ile ilişkiye giren müdrik varlık yani insan, yorum ile yazılı metni üç-boyutlu bir hâle dönüştürür. Denilebilir ki hikmeti yazı ile yazılı hikmete dönüştürmek insanlığın tarihî tecrübesini etkin bir güç kılmıştır ki, bu da **İbn Haldûn**'un isabetle işâret ettiği gibi, ilimler ve sanatlarla insanın manevî (anlam ve değere ilişkin) tekâmülünü mümkün ve sürekli hâle getirmiştir.

Tarihî tecrübe çerçevesinde İslâm medeniyetinde hikmet (felsefe) ile eğitim ilişkisi nasıl oluşmuştur ve bu ilişkinin insanlığın genel tecrübesine etkisi ve bu tecrübedeki önemi nedir?

Bu uzun ve ayrıntılı cevap isteyen bir soru… Elbette bu söyleşi çerçevesinde bu konuyu ele alamayız. Öncelikle şu denebilir: Söz konusu ilişki büyük oranda hikmet sözcüğünün mefhumundan anlaşılana bağlı olarak gelişmiş ve değişmiştir. Bu şu demektir; tek-anlamlı bir ilişki yoktur. İslâm medeniyetinin hem değişik

coğrafyalarında hem de tarihî süreçte farklı ilişkiler olmuştur. Bu tür konularda tek bir formül işlemez… Siyasî, iktisadî, ictimâî, dinî, vb. pek çok değişken söz konusudur bu tür ilişkilerde. Ancak medeniyet tarihi yazıcılığı çerçevesinde bakıldığında insanî bilgi birikiminin tüm alanlarında bu ilişkinin sonuçlarını görebiliriz. Ancak şunu vurgulamama izin veriniz: Hem kitap hem de kurulan okullarla hikmeti yalnızca filozoflar ve âlimler gibi büyük oranda dinî ya da siyasî gücün etrafında temerküz eden belirli bir kesimin olmaktan çıkartıp tahsilli yani okumuş-yazmış insanların da malı haline getiren, dolayısıyla hikmeti toplumsallaştıran İslâm medeniyetidir.

Taşköprülü-zâde, Miftâh el-saâde ve misbâh el-siyâde'sinde "İnsana dair ne varsa, ancak ve ancak bilgiyi kendine hâssa kılmasından kaynaklanır." der. Buradan hareketle modern-çağdaş dönemde üretilen ve empirik-mekanik-matematik temelli olan bilginin maneviyât (anlam-değer) dünyamızın inşâsındaki yerine ilişkin görüşleriniz nedir?

Bilgi hakkında İslâm medeniyeti çerçevesinde söylenecek o kadar çok şey var ki… Hz. Ali'nin ***"insan eşittir bilgi"*** demesinden tutunuz da Fuzûlî'nin "İnsanlar arasındaki eşitsizliğin kaynağı bilgidir." sözüne kadar… Yine Taşköprülü-zâde şöyle der: ***"Eğer ruh, bedene canlılık veren şey demekse; aklın ruhu, bilgidir; çünkü bilgisiz akıl, ölü gibidir; onu dirilten bilgidir."***

Kısaca, Rosenthal'in ifadesiyle ***"İslam eşittir bilgidir."*** Ancak her zaman dediğim gibi, çoğulu olmayan bilgi (ilm) ile disiplin, alan, dal anlamına gelen ilm (ulûm) sözcüklerini birbirine karıştırıyoruz.

Modern-çağdaş dönemde üretilen empirik-mekanik-matematik temelli olan bilgi doğaya ilişkin bir bilgidir. Modern-çağdaş dönemde aynı zamanda manevî bilimler (geistik bilimler, insan-toplum bilimleri, sosyal bilimler, vb.) de mevcuttur. Burada dikkat çekilen her şeyin

"Seyyid Şerîf'in ifadesiyle hikmeti şöyle çerçevelemiştim: İlâhî düzlemde mutlak, beşerî düzlemde mukayyet olmak şartıyla, îcâd, ilim ve amel kavramlarına ve aralarındaki ilişkilere nisbetle tanımlanan bir kavram… Kısaca, bir işâret olarak hikmet sözcüğünün mefhumunu delâlet ettiği muşârun ileyhe göre belirlemek gerekir."

niceliğe indirgenmesine gelince, bu da kadîm bir sorundur; hem Yunan hem de İslâm'da tüm bilginin mantıksal bir biçime indirgenmesi gibi…

Öte yandan unutmayalım ki bilimler dünya hakkında resimler, açıklamalar, tasvirler verirler; anlam-değer üretmezler. Elbette bilim insanları hem kendileri için hem de manevî bilimleri etkileyen anlam-değer üretiminde bulunurlar; ancak bu üretim de en nihayetinde bir yorumdur.

Kısaca sorun doğanın empirik-mekanik-matematik idrâki değildir; sorun bu yöntemin alt ve üst sınırını iyi tayin etmektir. Başka bir deyişle, anlam mesela empirik-mekanik-matematik tasvire konu mudur? Yine belirtmekte yarar var, bilim ve bilimsel bilgi aşkın değildir; tarihîdir; bu nedenle anlam-değer dünyamızın da bir parçasıdırlar, hem kökenleri hem de etkileri bakımından…

Geleneğimizdeki tartışmalardan biri de İbn Tufeyl'in kaleme aldığı Hayy bin Yakzan ile İbn Nefis'in telif ettiği el-Risâlet el-kâmiliyye fî el-sîret el-nebeviyye adlı eserlerindeki birbirinden farklı insan görüşleridir. Bu görüşlerden hareketle insan nasıl tanımlanmıştır? Bu tanımlardan günümüze bir aktarım yapmamız mümkün müdür?

Tartışmanın çok derin nedenleri var ki bir çok yazımda bu konuyu fırça darbeleriyle de olsa ele almıştım. Bu romanlarda öne çıkanlar, peygamberlik, birden fazla peygamber oluşu, vahiy, kişinin tek başına, yapayalnız tümel, özsel, kesin bilgiye ulaşıp ulaşamayacağı gibi sorunlardır… Yanıtlamak için de teolojiden, kozmolojiden, psikolojiden, vb. birçok alana girip çıkmak gerekiyor.

"Taşköprülü-zâde şöyle der: "Eğer ruh, bedene canlılık veren şey demekse; aklın ruhu, bilgidir; çünkü bilgisiz akıl, ölü gibidir; onu dirilten bilgidir." Kısaca, Rosenthal'in ifadesiyle "İslam eşittir bilgidir."

Örnek olarak, Hayy b. Yakzan'ın faal akıl (active intellect) olduğunu dikkate almadan ve dizgenin o dönemdeki kozmolojik tasvirini göz önünde bulundurmadan yapılacak tüm yorumlar boştur. Daha da önemlisi, İbn Tufeyl'in dizgesi kapalı bir dizgedir ve zaten faal akılda mevcut ve beşerî alanda daha önceki eserlerde dile getirilmiş verili, yazılı ve tevârüs edilmiş bir hakîkatin, başka bir deyişle Aristotelesçi–Batlamyuscu–Galenci–Yeni-Eflâtuncu felsefelerde ifade edilmiş kitâbî hakîkatin filozof tarafından yeniden elde edilmesidir.

İlginçtir ki Hayy'ın araştırma serüveni, adada yazılı kitap olmadığındandır ve ayrıca, bir insanın vahyî bilgiye gereksinim duymaksızın yukarıdaki sıfatları taşıyan hakîkatin bilgisi yanında dinî bilgiyi de auto-didact (yani yazı, kitap, öğretmen, kısaca hayat olmadan) olarak elde edebileceğini iddia eder. Bir tabib olarak İbn Nefis'in yanıtları çok açık ve seçiktir: İnsan adasal yaşamda, dolayısıyla münzevî olarak, tek başına kemâle varamaz; çünkü ahlâk ve hukûka gereksinim duymaz.

Öyleyse insan hem maddî hem de manevî yaşamın kemâline ancak toplumda ulaşabilir. Toplum düzeni ise kanuna bağlıdır; âdil kanun için de vahiy zorunludur; vahiy de toplumun tarihsel gelişimine bağlı olarak yenilenir; insanlık Hz. Peygamber zamanında belirli bir aşamaya ulaştığı için Hz. Peygamber, son peygamberdir; vahiy de tamamlanmıştır; bundan sonra Peygamberin vârisleri olan âlimler usûle/ilkelere bağlı kalarak bu vahyi yorumlamaya devam ederler. Ayrıca hakîkat, tek başına kitâbî değildir aynı zamanda tekvînîdir de… Fazla söze ne hacet!

İbn Nefis'in yaşadığı XIII. yüzyıldan itibaren Doğu İslâm dünyasındaki tüm ilmî ve fikrî gelişmeler ile İbn Tufeyl sonrası Batı İslâm dünyasındaki tüm ilmî ve fikrî gelişmeleri karşılaştırmak, farkı görmek için yeterlidir. O kadar ki XIII. yüzyıl ve sonrası dönemde Batı İslâm dünyası bile, özellikle Tebriz üzerinden Doğu İslâm dünyasına katılmıştır. Bu durum hem İbn el-Bennâ ve okulunun matematik-astronomi eserlerinde hem de İbn Haldûn'un çalışmalarında müşahede edilebilir.

Celaleddin Rûmî'nin "şimdi yeni şeyler söylemek lâzım" ile Baban-zâde'nin "vaz-i cedîd değil keşf-i kadîm…" deyişleri ışığında gelenek ile bugün arasında nasıl bir ilişki kurabiliriz?

Öncelikle her iki deyiş de doğrudur mefhumlarını hakkıyla gözetirsek eğer… Pek çok yazımda eski ile yeni, kadîm ile cedîd çatalının usûleynin süreklilik kavramı ile aşılabileceğini dile getirdim. Bir süreç içindeyiz ve bu süreç bir örüntüdür; kendini daim örmektedir. Bu nedenle geleneği, ***"gelene-ek"*** olarak görüyorum; ***"Kadîm, takaddüm edendir yani öne adım atandır"*** diyorum. Bu bakış açısını yakalarsak, eskinin ancak yeni yapılanlarla muhafaza edile bileceğini görebiliriz.

Tam da burada yakın zamanda duyduğum Abdulvâhid el-Vekîl'e ait bir cümleyi tekrar edeyim: ***"Gelenek, ölmüşlerin yaşayan ruhudur; gelenekçilik ise yaşayanların ölmüş ruhu…"*** Uçlar arasına giderek düşünenler, bir fikri savunanlardır, bir fikre sahib olanlar değil ya da onlar düşünenler değil belirli mahfiller adına vazifesini yapanlardır. Aşırı övenler ile aşırı sövenlerin ortak noktası, hep saklayacak bir şeyleri olmalarıdır; saklayan, korumak için dikkati uçlara çeker çünkü… Söylenmiş eski şeyler yok ise yeni bir şey söylemek mümkün değildir; ancak bugün söylediğiniz yeni şeyler de yok ise söylenmiş olanları idrâk edemezsiniz. Ya da keşf-i kadîm ancak vaz-ı cedîd

yapabilenin işidir; ancak her vaz-ı cedîd de bir keşf-i kadîme müstenittir... Hafıza yok ise muhafaza edilecek ve dahi hatırlanacak, dolayısıyla düşünülecek bir şeyiniz de yok demektir. Sonuç şudur: Ne eskiye ne de yeniye; ne kadîme ne de cedîde ne düne ne de bugüne; bizatihi ilişki kavramına yoğunlaşılmalıdır...

Gençler günümüzde ne tür tuzaklara muhataptır ve bu tuzakları aşacak ne tür imkânlara sahiptirler?

Belki psikologların ve sosyologların daha doğru yanıt verebilecekleri bir soru... Gençler, toplumun bütününden ayrı bir uzayda yaşamıyorlar; toplumun muhatap oldukları tüm tuzaklara muhataplar; belki yaşadıklarını duygu düzeyinde daha şiddetli hissediyorlardır. Ama her gencin tuzağı kendine göredir; mizacına, tabiatına, aile ve çevre şartlarına bağlıdır. İmkânlar da tuzaklara nispetledir; zira her şey imkân ile mümkündür. İyi bir terbiye, talim, edeb ve uygun temsillerle gençler makul bir biçimde yetiştirilebilir; kendilik bilincine ve tarih şuuruna sahip kılınabilir. Maddî ve manevî donanımı yeterli bir gencin tuzak denilen aykırılıkları ayıklama gücüne güvenebiliriz.

"Söylenmiş eski şeyler yok ise yeni bir şey söylemek mümkün değildir; ancak bugün söylediğiniz yeni şeyler de yok ise söylenmiş olanları idrâk edemezsiniz."

Kitaba rahatça ulaşılabiliyor; seçenekler artmış vaziyette; kitaplar her türlü ortamda derya gibi... Boğulmadan yol alabilmek için hangi kitabı nasıl okumak gerekir; ayrıca bu okumalarda dikkat edilmesi gereken hususlar nelerdir?

Evet! Doğru! Kitap ve dahi sanal dünyadaki tüm yazılı materyal kapitalist üretim-tüketim sürecinin bir parçası... İbn Haldûn, Mukaddime'sinde kendi yaşadığı dönemde bile bir konuda fazla kitap bulunmasının zararlarından bahsetmiştir. Günümüzde bu büyük bir sektör. Merakı iyi yönlendirmek, kitap okumak için kitap okumak değil, belirli bir amaca matuf olarak kitap okumak gerekir.

Kadîm geleneğimizde bir ilmi tahsil etmeye başlamadan önce o ilmin tanımını, konusunu, sorun alanlarını, gayesini ve faydasını icmalen bilmek talep edilirdi ki

abesle iştigal edilmesin. Amaç insanın eylemine hem anlamını verir hem de o eylemi belirli bir yol-yordam üzre tutar.

Şahsî kanaatim, neyi, nasıl ve niçin yaptığımızı bilmeliyiz ki ona göre başta kitap olmak üzere diğer âlet-edevâtı istihdam edebilelim; yoksa onlar bizi kullanır; biz kitabı okumayız, kitap bizi okur. Kısaca şöyle diyebilirim: ***Bilincin eşlik etmediği hiçbir eylem tercih edilmeyi hak etmez.***

Tecrübelerime dayanarak daha işe yarar önerilerde de bulunmak isterim: Neyi, nasıl ve niçin yaptığımızı belirledikten sonra bir konuda on kitabı değil, o konudaki en iyi kitabı belki on kez okumalıyız. Okuduğumuz kitaba ilişkin temel kavramları ve yargıları iyi tespit etmeliyiz. Belirli bir aşamaya geldikten sonra sadece konunun ustalarını dikkatle okumalı ancak ikincil literatürü de yakînen izlemeliyiz. Özellikle çağımızda ilmî alanlarda, o alana ilişkin dergileri takip etme alışkanlığı edinmeli ve makale okuma alışkanlığı kazanmalıyız. Okumalarımızın ilk aşamalarında genelden özele giden, büyük daireden küçük daireye evrilen iç-içe sarmal bir okuma daha verimlidir; iç-içe geçen küreler misali… Uzmanca okumalarımızda ise sorundan hareketle dışa doğru açılan sarmal bir hareket daha verimli olur diye düşünüyorum. Şöyle toparlayabiliriz: Önce bilmeliyiz sonra okumalıyız; çünkü ancak bildiklerimizi kitaplarda bulabiliriz.

Kaynak:

Atmaca, R. (2015). Kitaplarda bulabildiklerimiz, ancak bildiklerimizdir! Genç Kalem Dergisi, 16-21.

Teşekkür:

Genç Kalem dergisine ve Sayın Rüştü Atmaca'ya katkılarından dolayı teşekkür ederim.

PROF. DR. İHSAN FAZLIOĞLU OKUMALARI: https://fazlioglu.blogspot.com/

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile Röportajlar Serisi-VI: "Tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır"

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile Röportajlar Serisi-VI: "Tarihten çekilen Türkler değil Osmanlılardır" Prof. Dr. İhsan Fazlıoğl...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: Medeniyet Okumaları Notları

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: Medeniyet Okumaları Notları Yeni Akademik Yılımızda da Medeniyet Okumaları'na Yoğun Katılım (Birinci Ders). ...

Prof.Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Prof. Dr. Fuat Sezgin ile Bilim Tarihi Üzerine Söyleşi"

Prof.Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Prof. Dr. Fuat Sezgin ile Bilim Tarihi Üzerine Söyleşi" Alanında saygın bir yere sahip olan i...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu tarafından verilen k...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "Ne Hintli bilgeler gibi sadece 'kendini', ne de İskender gibi yalnızca 'dünya'yı fethetmek…"

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu ile gerçekleştirilen Arka Kapak dergisi röportajını iktibas ettik. " Ne Hintli bilgeler gibi sadece ...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Osmanlı Klasik Dönemi Düşüncesi Dersleri Arşivi
Osmanlı Klasik Dönemi Düşüncesi Dersleri Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu tarafından İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nde verilen Osmanlı ...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Çalışmaları Kütüphanesi
Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu Çalışmaları Kütüphanesi *RÖPORTAJLAR SERİSİ 1.Ne Hintli bilgeler gibi sadece 'kendini', ne de İsk...

İHSAN FAZLIOĞLU: "ÂMENTU'NÜN BEDELİNİ ÖDEMEK -Ne Yapmalı? Bedel, Bakış ve Süreklilik"

İHSAN FAZLIOĞLU, İLEM (İLMÎ ETÜDLER DERNEĞİ YAZ OKULU AÇILIŞ DERSİ) ÂMENTU'NÜN BEDELİNİ ÖDEMEK -Ne Yapmalı? Bedel, Bakış ve Sürekli...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu MP3 Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar...
Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu MP3 Arşivi: Konferanslar, Seminerler, Dersler, Programlar, Okumalar Konferan/Ders/Programın Adı ...

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek Bir Ferd Yetiştirmek

Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek Bir Ferd Yetiştirmek Prof. Dr. İhsan Fazlıoğlu: "AmenTU" Diyebilecek ...